

Het CLB helpt...
op weg naar
het eerste leerjaar

Kleuters in ontwikkeling

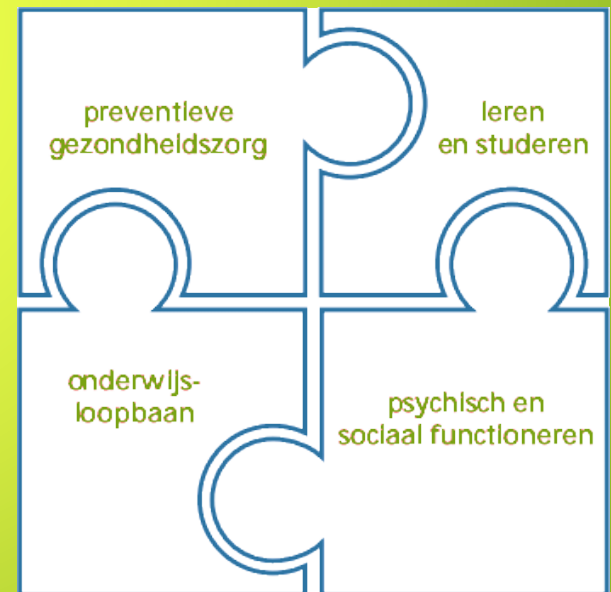
Het CLB helpt.

Vrij CLB Keerbergen

Vrij CLB KEERBERGEN
HEET U WELKOM

Even voorstellen:

- In elke school een 'anker', CLB-gezicht – met daarachter een team van psychologen, maatschappelijk werkers, paramedisch werkers en schoolartsen
- 4 werkdomeinen:
 - ✓ Preventieve gezondheidszorg
 - ✓ Psychisch en sociaal functioneren
 - ✓ Leren en studeren
 - ✓ *Onderwijsloopbaanbegeleiding!*

Inhoud van vanavond

Wat hebben kleuters in ontwikkeling nodig om klaar te zijn voor het eerste leerjaar?

Verskil tussen kleuterklas en lagere school

Verschillende stappen in het ontwikkelingsproces van de kleuter

- Lichamelijk**
- Verstandelijk**
- Socio-emotioneel**

Concrete werking rond 'kleuters in ontwikkeling' op school

Wat hebben kleuters in ontwikkeling nodig om klaar te zijn voor het eerste leerjaar?

- Verschillende basisvaardigheden om te leren schrijven, lezen en rekenen (als een stevige fundering om later verder op te bouwen)
- Het gaat over 'ontwikkeling', dus het is verschillend van kind tot kind
- Je kan het niet forceren, wel AL SPELEND stimuleren

Nadeel:

- Het eerste leerjaar start in september voor iedereen
- Hoge verwachtingen van ouders en maatschappij

Verschillen tussen kleuterklas en eerste leerjaar

Kleuterklas	Eerste leerjaar
Vanuit de ervaringen van de kinderen	Vanuit een leermethode
Nadruk op spel, fantasie en vrije tijd	Nadruk op leren, werken en vaste afspraken
Veel keuzemogelijkheden	Leerkracht beslist wat er gedaan wordt
Kleuters werken in kleine groepjes	Vaak klassikale aanpak
Nadruk op creativiteit, expressie, dingen ervaren	Nadruk op 'kennen' en 'kunnen'
Werkjes worden mooi gevonden	Werkjes worden gequoteerd

Streven naar een evenwichtige ontwikkeling

Lichamelijke
ontwikkeling

Lichamelijke ontwikkeling

Grove motoriek

= het maken van grote bewegingen,
beheersing van de grote spiergroepen

Belang in eerste leerjaar:

- ✓ Goede beheersing van de bewegingen om preciezer en doelgerichter te werken
- ✓ Lange tijd stil rechtop kunnen zitten

Lichamelijke
ontwikkeling

Lichamelijke ontwikkeling

Grove motoriek

Hoe hieraan werken?

- ✓ De kans geven veel te bewegen: voldoende ruimte + voldoende tijd (kruipen, lopen, springen, hinkelen, fietsen, in de bomen klimmen)

Spelmateriaal:

Ballen, fiets, klimrekken, springkoorden,
grote lege dozen, ...

Lichamelijke
ontwikkeling

Lichamelijke ontwikkeling

Fijne motoriek

= het maken van fijne vinger- en polsbewegingen
(zoals knippen, plakken, puzzelen, ...)

Belang in eerste leerjaar:

- ✓ Schrijfgerief kunnen hanteren op een juiste manier (goede pengreep)
- ✓ Soepele handen en polsen voor uitvoeren van de schrijfbewegingen
- ✓ Ontwikkeling van voorkeurshand

Lichamelijke
ontwikkeling

Lichamelijke ontwikkeling

Fijne motoriek

Hoe hieraan werken?

- ✓ Zelf aankleden, poppen aan- en uitkleden, knippen, kleuren, plakken
- ✓ Touwtje springen (pols!)
- ✓ Pengreep: driehoekig potlood, vingergripje

Spelmateriaal:

Steekparels, lego, knex, kralen, plasticine, ...
(werkboekjes voor kleuters)

(hoe jonger het kind, hoe groter het materiaal)

Lichamelijke
ontwikkeling

Lichamelijke ontwikkeling

Oog-hand-coördinatie

= goede samenwerking tussen handen en ogen, de handen doen wat de ogen zien

Hoe hieraan werken?

- ✓ Spontaan, door alle vorige oefeningen
- ✓ Computerspelen
- ✓ Bal gooien en opvangen
- ✓ Parels rijgen

Verstandelijke ontwikkeling

Verstandelijke
ontwikkeling

Taalontwikkeling

= taal begrijpen (passief)

= taal zelf kunnen gebruiken (actief)

⇒ ***dit veronderstelt:***

- Een goede woordenschat
- Een goede zinsbouw
- Een goede uitspraak

Verstandelijke
ontwikkeling

Verstandelijke ontwikkeling

Taalontwikkeling

Belang in eerste leerjaar

Een kind met taalproblemen

- ✓ Kan zich moeilijk uitdrukken
- ✓ Kan geremd zijn in zijn contacten
- ✓ Kan lees- en schrijfproblemen ontwikkelen
- ✓ Kan moeite hebben met het begrijpen van wat de leerkracht vertelt

Verstandelijke
ontwikkeling

Verstandelijke ontwikkeling

Taalontwikkeling

Hoe hieraan werken?

- ✓ Veel praten met onze kleuter (ook voorlezen!)
- ✓ Correcte taal gebruiken (geen babytaal)
- ✓ Luisteren naar onze kleuters
- ✓ Het praten aanmoedigen
- ✓ Foutjes onopvallend verbeteren
- ✓ Opdrachten laten uitvoeren (zowel eenvoudige als samengestelde)

Verstandelijke
ontwikkeling

Verstandelijke ontwikkeling

Abstracte begrippen

Ruimtelijk inzicht

= weten hoe de dingen zich tegenover mekaar bevinden: geeft structuur en houvast
(boven, onder, achter, voor, links, rechts,...)

⇒ *dit veronderstelt:*

- ✓ Inzicht in eigen lichaam, kennis van lichaamsschema
- ✓ Zichzelf in de ruimte kunnen oriënteren
- ✓ De ruimte kunnen structureren

Verstandelijke
ontwikkeling

Verstandelijke ontwikkeling

Belang in eerste leerjaar

Bij schrijven, lezen én rekenen

- ✓ Zet je naam **boven** op je blad; ga **achter** je bank staan
- ✓ Letters d-p-b-q
- ✓ Een woord lees je van voor naar achter
- ✓ Cijfers lees je soms van achter naar voor
- ✓ Op je blad schrijf je van links naar rechts en van boven naar onder

Verstandelijke
ontwikkeling

Verstandelijke ontwikkeling

Abstracte begrippen

Hoe hieraan werken?

In de dagelijkse omgang gebruik maken van deze termen

Spelmateriaal:

Puzzels, constructiespeelgoed (dingen laten nabouwen), ...

Verstandelijke
ontwikkeling

Verstandelijke ontwikkeling

Abstracte begrippen

Tijdsinzicht

= goed tijdsbesef + inzichten in begrippen als nu, volgende, straks, gisteren, ... en deze begrippen ook kunnen gebruiken

Belang in eerste leerjaar:

- ✓ Een aantal dingen kennen een vast verloop
- ✓ Handelingen volgen elkaar op in een bepaalde volgorde (rekenen: ik heb nu..., ik krijg daarna..., eerst r dan oo dan s geeft roos)

Verstandelijke
ontwikkeling

Verstandelijke ontwikkeling

Abstracte begrippen

Hoe hieraan werken?

- ✓ Rangschikken van plaatjes
- ✓ Gebruik maken van weekkalender
- ✓ Activiteiten in de toekomst duiden dmv ankerpunten
- ✓ Vertellen over de seizoenen
- ✓ Samen de klok bekijken

Verstandelijke
ontwikkeling

Verstandelijke ontwikkeling

Abstracte begrippen

Symboolbewustzijn

= weten dat een bepaald teken naar iets anders verwijst

vb. rood licht = stoppen
pictogrammen

Verstandelijke
ontwikkeling

Verstandelijke ontwikkeling

Abstracte begrippen

Belang in eerste leerjaar:

Bij taal:

- ✓ Een letter staat voor een klank
- ✓ Letters vormen een woord
- ✓ Een woord staat voor een begrip, voorwerp

Bij rekenen:

- ✓ Een cijfer is een hoeveelheid
- ✓ Tekens + en – verwijzen naar een handeling

Verstandelijke
ontwikkeling

Verstandelijke ontwikkeling

Abstracte begrippen

Hoe hieraan werken?

- ✓ Gezelschapsspelen (dobbelsteen!)
- ✓ Verkeersmat/verkeersborden
- ✓ Bibbezoek: uitlenen van boeken
- ✓ Getallen-hoeveelheden: borden tellen, hoeveel mensen staan er in de rij voor ons?

Verstandelijke
ontwikkeling

Verstandelijke ontwikkeling

Waarneming en geheugen

VISUEEL (zien)

= meer dan goede ogen hebben

= kleine verschillen/details opmerken

Belang in eerste leerjaar:

- ✓ Letters onderscheiden: n-m, v-w, ui-uu, ...
- ✓ Onthouden wat je ziet: woordjes en letters herkennen

Verstandelijke
ontwikkeling

Verstandelijke ontwikkeling

Hoe hieraan werken?

- ✓ Kinderen wijzen op details
- ✓ Tekeningen met ontbrekende delen
- ✓ Geheugenspelletjes: memory, lotto
- ✓ Werkblaadjes: zoek de fout, zoek de verschillen, ...
- ✓ Zoek de letters van je naam
- ✓ Puzzels

Verstandelijke
ontwikkeling

Verstandelijke ontwikkeling

AUDITIEF (horen)

= meer dan goed gehoor hebben

= geluiden en klanken herkennen

= kleine verschillen/details opmerken

= onthouden wat men gehoord heeft

Belang in eerste leerjaar:

- ✓ Kleine verschillen horen: t-d, s-z, p-b, eu-u, ...
- ✓ Volgorde horen (brood ≠ boord)
- ✓ Onthouden wat je hoort: dictee

Verstandelijke
ontwikkeling

Verstandelijke ontwikkeling

Hoe hieraan werken?

- ✓ Geluiden raden
- ✓ Rijnwoordjes zoeken
- ✓ Geheugenspelletjes, liedjes, versjes
- ✓ Beluisteren van cd's, verhaaltjes, ...

Socio-
emotionele
ontwikkeling

Socio-emotionele ontwikkeling

Taakbereidheid en taakbesef

- ✓ Aandachtig kunnen zijn
- ✓ Het willen doen
- ✓ Het **goed** willen doen
- ✓ Geen schrik hebben om het te proberen
- ✓ Kunnen doorzetten
- ✓ Voldoende lang volhouden

Socio-
emotionele
ontwikkeling

Socio-emotionele ontwikkeling

Taakbereidheid en taakbesef

Hoe hieraan werken?

- ✓ Opgeruimde omgeving aanbieden
- ✓ Speel even mee als je kind dreigt af te haken
- ✓ Planmatig leren werken: constructiespelen, gezelschapsspelletjes

Socio-
emotionele
ontwikkeling

Socio-emotionele ontwikkeling

Zelfstandigheid en zelfvertrouwen

- ✓ Zich veilig voelen in de klas
- ✓ Niet altijd hulp vragen
- ✓ Zelfstandig kunnen opletten en werken

Socio-
emotionele
ontwikkeling

Socio-emotionele ontwikkeling

Zelfstandigheid en zelfvertrouwen

Hoe hieraan werken?

- ✓ Kleuters de kans geven om iets alleen te doen + positieve feedback formuleren (dit deed je al wel goed, dit moet je nog leren)
- ✓ Korte taakjes geven: initiatief en inzet belonen
- ✓ Aanmoedigen en stimuleren
- ✓ Geef steeds feedback op het gedrag van je kind, niet op de persoon

Socio-emotionele ontwikkeling

Socio-
emotionele
ontwikkeling

Sociale ontwikkeling

- ✓ Kunnen samenwerken
- ✓ Loskomen uit eigen wereldje
- ✓ Luisteren naar uitleg die aan hele klas gegeven wordt
- ✓ De juf is er voor ons allen

Socio-
emotionele
ontwikkeling

Socio-emotionele ontwikkeling

Sociale ontwikkeling

Hoe hieraan werken?

- ✓ Contact met vriendjes stimuleren
- ✓ Gezelschapsspelletjes doen
- ✓ Bij conflictjes zelf laten zoeken naar een oplossing
- ✓ De kleuter leren omgaan met duidelijke afspraken en de gevolgen hiervan
- ✓ Stel grenzen aan je kinderen

Concrete werking in een 3de kleuterklas

- ✓ De juf stimuleert en observeert een heel jaar door in de klas (informeel)
- ✓ Formele observatie via 'Kindvolgsysteem' op school
- ✓ Als er zich problemen voordoen in de klas: juf gaat differentiëren en een specifiek zorgaanbod doen
- ✓ Eventueel klassikaal onderzoek (Toeters) in februari op school
- ✓ Bij twijfels of zorgen:
 - ✓ uitgebreide bespreking op school/met CLB
 - ✓ bespreking met ouders
 - ✓ eventueel verder onderzoek

✓ Mogelijke acties:

- Hulp binnen zorgverbreding
- Aanvullend onderzoek door CLB
- Verwijzing naar externe hulp (logo, psychomotoriek, ...)
- Advies: doorkleuteren – speelleerklas – extra ondersteuning in 1ste leerjaar – ...

Nood aan nog meer informatie?

Bezoek onze website

<https://www.vrijclb.be/keerbergen>

Zelf twijfels, vragen, zorgen, ...??

Aarzel niet

**om de kleuterleid(st)er en/of de CLB-
medewerker aan te spreken**

Tot ziens!

Vrij CLB Keerbergen

Het **CLB** helpt.

Vrij CLB Keerbergen